1893—1973 80 років Служби Народові

СВОБОДА ŚVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-5740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 148. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 14-го СЕРПНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, AUGUST 14, 1973 No. 148. VOL. LXXX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

КОЛИШНІЙ СЕКРЕТАР ОБОРОНИ МЕЛВИН ЛЕРД заявив, що в 1969-му році він наказав виготовити „окрему процедуру звітування" про бомбардування Камбоджі, але заперечив, що він санкціонував фальсифікацію документів повітряних збройних сил і Департаментів оборони та фльоти, щоб виглядало ніби бомбардування відбулося на території Південного В'єтнаму, а не невтральної Камбоджі. Сенатська комісія в справах збройних сил тепер розглядає справу цих бомбардувань і тверджень, що офіційні звіти були підроблені.

ЦІНИ НА НАФТУ ТА НА НАФТОВІ ПРОДУКТИ залишаться під урядовою контролею на невизначений час, хоч „замороження" цін на більшість інших індустріяльних продуктів було зліквідоване в понеділок, 13-го серпня ц. р. Речник Білого Дому заявив, що „замороження" цін на нафту буде продовжене принаймні до 19-го серпня, а після того буде встановлена нова верхня межа на ціни нафти та нафтових продуктів.

БАГАТО БАНКІВ ПІДВИЩИЛО відсоткові ставки на позички для великих корпорацій до 9.25 відсотка. Тільки тиждень тому відсоткові ставки на такі позички підвищилися до 9 відсотків. На початку цього року ці ставки виносили 6 відсотків. Секретар скарбу Джордж Шулц заявив, що найновіша підвишка допоможе стримати надто скорий економічний зріст.

КОЛИШНІЙ ДИКТАТОР АРГЕНТИНИ ХУАН ПЕРОН заявив, що він буде кандидувати на пост президента цієї південноамериканської країни, а його жінка Ісабеля буде кандидатом на віцепрезидента. Пероністська партія іменувала їх на ці пости ще тиждень тому, але Перон тоді ще не дав своєї згоди. Якщо Перон виграє спеціяльні президентські вибори 23-го вересня ц. р., то він повернеться до влади після 18 років політичного екзилю. Політичні коментатори твердять, що Перон вибори напевно виграє.

У ЗВ'ЯЗКУ З ЦИМ, ЩО 15 СЕРПНЯ АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ ПЕРЕСТАНУТЬ БОМБАРДУВАННЯ в Камбоджі, уряд Лон Нола плянує використати для оборонних цілей власне летунство. В загальному, однак, панує переконання, що уряд Лон Нола довго не втримається при владі і що поворот принца Сіганука до Камбоджі неминучий.

НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ ПРИЙШЛО до поновного загострення у зв'язку із захопленням з доручення ізраїльського уряду ливанського пасажирського літака: Ізраїльські винищувачі примусили ливанський літак приземлитися в Ізраїлі, де поліція перевела розшуки за лідером палестинського визвольного руху д-ром Джорджем Габашем. Як виявилося, Габаша не було на літаку, захоплення якого вважається за грубе порушення міжнародного права. Уряд Ливану передав справу на розгляд Ради Безпеки ОН.

СХІДНЬОНІМЕЦЬКІ УРЯДОВІ ЧИННИКИ ПОВІДОМИЛИ, що вони застосують відповідні заходи у випадку, коли втеча німців із Східної Німеччини на Захід буде продовжуватися, і коли для втечі будуть використовувані полегші з переходом кордону між німецькими державами. У східньонімецькому повідомленні говориться про діяльність „міжнародних ганґстерських банд", які діють в Західній Німеччині, займаються нелегальною транспортацією людей із Східної Німеччини. Як відомо, вже раніше проти осіб і груп, які за гроші перевозять людей із Східньої Німеччини, висловився публічно західньонімецький канцлер Віллі Брандт.

КАШМІРСЬКИЙ МОХАММЕДАНСЬКИЙ ЛІДЕР Шейк Мохаммед Аббулла, відомий як „кашмірський лев", включається активно в політичне життя Індії, приймаючи високу функцію в уряді Індіри Ганді. Недавно відбулися таємні розмови між Індірою Ганді та шейком, але покищо ніякі подробиці щодо його ролі в уряді невідомі.

ПАКИСТАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ОБРАВ БІЛЬШІСТЮ ГОЛОСІВ свого спікера Чавдгрі Фазаля Елягі президентом Пакистану. Елягі перейме свої функції 14 серпня. Дотеперішній президент Зульфікар Алі Бутто буде прем'єр-міністром. Таким чином в Пакистані буде привернена парляментарна система правління і буде скасована введена перед 15-ти роками президентська система.

ЛІВІЙСЬКИЙ УРЯД НАЦІОНАЛІЗУВАВ 51 ПРОЦЕНТ всього майна американського нафтового концерну Оксидентал Компані. У повідомленні про націоналізацію говориться, що „лівійська нафта належить до лівійського народу". Згідно з повідомленням, до кінця серпня ц. р. лівійський уряд закінчить переговори про націоналізацію всіх американських нафтових компаній в Лівії: Оазіс, Амовас та Оксидентал.

НАСЕЛЕННЯ СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ ДОСЯГНУЛО 250 мільйонів осіб з днем 9 серпня ц. р., коли то про народження 250-мільйонового мешканця СССР повідомив у своїх побажаннях кавказький горець Шіралі Міслімов, який нараховує 168 років життя і вважається найстаршим жителем світу. Очевидно, дані про вік Міслімова, як повідомляє московська тижнева газета „Неделя", спираються на його власних рахунках.

У 80-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УНС 1973 РОКУ

Досі проголошено:	2,259
В останніх днях приєднано:	76
Разом нових членів:	2,335

В останніх днях надіслали до Головної Канцелярії аплікації нових членів наступні організатори та секретарі Відділів:

Роман Татарський (В. 94) — 13 нових членів, Василь Дідюк (В. 49 і 458) —— 6, Михайло Гентош (В. 305) — 5, Андрій Іванюк (В. 106) — 5, мгр Іван Геврик (В. 445) — 4, Богдан Верещинський (В. 75) — 3, Михайло Кігічак (В. 240) — 3; по два нові члени приєднали: Роман Куропась (В. 20), Теодор Кубарич (В. 217), Андронік Копистянський (В. 327), Емануїл Притула (В. 337), мгр Іван Гаврилюк (В. 360), д-р Михайло Снігурович (В. 370 і 414), Петро Волощук (В. 505). По одній аплікації надіслали 23 секретарі і організатори.

Американська публіка розчарована Вотерґейтською аферою

Ню Йорк. — Опитування, переведене газетою „Ню Йорк Таймс" в різних частинах ЗСА виказало, що велике число американських громадян втратило довір'я до президента Р. Ніксона через Вотерґейтську аферу. Навіть люди, які минулого року голосували за ним, тепер заявляють, що президент Ніксон поступає неправильно щодо Вотерґейтської справи. Багато із запитаних тверділи, що Президент таки повинен передати таємні магнетофонні записи та інші президентські документи для сенатської комісії, яка розглядає Вотерґейтську справу, та для спеціяльного прокуратора Арчібольда Кокса. Відклик Президента на конституційний принцип „розподілу влади" між окремими частинами федерального уряду для багатьох американців є непереконливим арґументом, твердить „Ню Йорк Таймс" із понеділка, 13 серпня ц.р. Але опитування, переведене цією газетою, виказало також інші сторони цілої Вотерґейтської афери. Багато людей вже втомлені переслуханнями, які переводить сенатська комісія та хотіли б, щоб ці переслухування закінчилися якнайскорше. Деякі американці виявили думку, що політичне шпигунство було поширене також під час каденцій Демократичних президентів, цебто, що Республіканська партія була переловлена, а Демократична ні. „Ню Йорк Таймс" зазначає, що хоч велика більшість населення Америки заявила, що не погоджується з політикою президента Ніксона щодо Вотерґейту, то всеодно є багато американців, які переконані, що Ніксон поступає правильно та що Президент цілком не причетний до Вотерґейтської афери. Ці самі люди заявили, що треба покінчити з Вотерґейтом і дати можливість Президентові присвятити увагу більш важливим справам.

Опитування також виказало, що значне число американців думає, що сенатська комісія не цілком об'єктивна до президента Ніксона та що тяжко встановити, хто зі свідків говорить правду, а хто ні. Хоч більшість опитуваних заявили, що, на їх думку, президент Ніксон був причетний до Вотерґейтської афери, то всеодно тільки малий відсоток вимагав би усунення його з посту президента. Деякі з опитуваних висловили думку, що самі переслухування в справі Вотерґейту доказують, що в Америці справді існує демократія та що проблема є не в політичній системі ЗСА, а тільки, що деякі особи цю систему зловжили. „Ню Йорк Таймс" зазначив, що велика частина суспільства далі дає признання президентові Ніксонові за закінчення війни у В'єтнамі та за нав'язання кращих відносин із Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм. Ці здобутки закордонної політики Президента до якоїсь міри злагіднюють неґативні наслідки Вотерґейтської афери.

Американці купують м'ясо в Канаді та Мехіко

Детройт. — Через високі ціни на м'ясні продукти та брак воловини по всіх стейтах Америки, багато американців їздять на закупи до Канади та до Мехіко. Вони особливо закуповують воловину та телятину, які далі ще підходять під „замороження" цін. Прикордонна сторожа на деяких пунктах американсько - мехіканської границі твердить, що деякі американців годинами чекають, щоб переїхати до Мехіко на закупи м'яса. Ціни на волове м'ясо в Мехіко є на половину нижчі від американських.

Подібна ситуація існує також на американсько-канадійській границі. Продавці м'ясних продуктів у Віндзорі, Канада, заявили, що попит на їхні вироби зі сторони американців, які приїжджають з Детройту, зріс до рівня, який існував під час Другої світової війни. Вони сподіваються, що після 12-го вересня ц.р., коли має бути ліквідоване „замороження" на ціни воловини, ще більше американців приїжджатиме до Канади за м'ясом, бо в Америці ціни на воловину тоді дуже зростуть.

Українське Село у Ґлен Спей висуває кандидатів до місцевого уряду

Ґлен Спей (Н.Н.) — Після 20-ти років поселення в Українському Селі у Ґлен Спей, мешканці цього села намагаються увійти в політичне життя їхньої округи Ламберленд, стараючись поставити на листу кандидатів до місцевого уряду двох своїх представників: архітекта Аполінарія Осадцу — на міського радного та будівничого Григорія Журавля — на податкового асесора.

Спираючись на підтримку в першу чергу голосуючих українців та на договорені з місцевими політичними й громадськими організаціями, існує цілком реальна можливість, що українські кандидати будуть обрані. Перший крок у цьому напрямі це правибори т. зв. „кокус" місцевої Республіканської партії в суботу, 18 серпня ц. р. о год. 8-ій вечора в Тавн Голл Ґлен Спей, який буде попереджений українським „кокусом" в театральній залі УРСоюзу того ж самого дня о год. 5-ій по полудні. Якнайчисленніша участь у тому зібранні конечна, бо вона буде мірилом української сили.

Другим кроком — це масова реєстрація українських виборців у Ґлен Спей знову ж у місцевому Тавн Голлі в середу 3-го жовтня ц. р. від год. 1-ої по пол. до 9-ої год. увечері та в суботу 13-го жовтня ц. р. від год. 10-ої рано до год. 8-ої увечері. Тепер є зареєстрованих 120 українських виборців. Це число можна легко довести до 300, що було б рішальним політичним фактором в житті цієї округи.

Третій крок — це якнайчисельніша участь в самих виборах в листопаді. Ця участь буде мірилом політичної зрілости мешканців Українського Села у Ґлен Спей. Тепер відчувається в громаді великий ентузіязм до початого діла. Цей ентузіязм, попертий масовою участю в „кокусах", реєстрації та у самих виборах запевнить відважним мешканцям Українського Села у Ґлен Спей повну перемогу.

ПОМЕР СЛ. П. ЙОСИФ СИДОРАК

Ню Йорк. — В суботу 11 серпня ц.р. тут помер на 63 році життя сл.п. Йосиф Сидорак. Панахида була відправлена в понеділок 13-го серпня ц.р. в похоронному заведенні П. Яремки. Похорон відбудеться у вівторок 14 серпня о год. 9-ій ранку з церкви св. Юрія в Ню Йорку на Український Православний Цвинтар у Бавнд Бруку, Н.Дж.

Сенатор Джексон вимагає виразної політики уряду у взаєминах з СССР

Вашингтон. — Під кінець минулого тижня бюро сенатора Генрі М. Джексона опублікувало повідомлення про свідчення перед Сенатською постійною підкомісією дослідів відомого совєтознавця проф. Леопольда Лабедзя, редактора журналу „Survey". Свідчення проф. Л. Лабедзя стосувалися американсько-совєтських взаємин, а зокрема їхньої найновішої фази, яка почалася після поїздки президента Ніксона до Москви. Коментуючи свідчення проф. Лабедзя, сенатор Джексон звернувся з закликом до американського Уряду „покінчити з дефензивою у переговорах між Заходом і Сходом та зайняти виразну позицію щодо питання вільнішого обміну ідей, інформацій та людьми". Сенатор Джексон підкреслив, що „ми надіємося на довгоречецеву совєтсько-американську співпрацю, але це зусилля з нашого боку підміновується продовжуванням насильною ізоляцією совєтського населення і посиленою кампанією проти совєтських інтелектуалістів, письменників, мистців і науковців. Совєти відмовилися від того, щоб дозволити на справжню взаємність в доступі до джерел інформацій, чи на відтинку обміну ідеями та людьми. Ми будемо знати, що совєти є справді серйозні щодо відпруження, коли ми побачимо справжнє поменшення совєтських репресій на відтинку прав людини та культурних свобід".

Свідчення проф. Леопольда Лабедзя охоплюють 71 сторінку друку. У своїх свідченнях він подав оцінку відпруження у міжнародних взаєминах на сучасному етапі та з'ясував справжні совєтські наміри. Згідно з оцінкою проф. Лабедзя, період відпруження совєтські верховоди намагаються використати для власних політичних цілей, щоб поправити позиції СССР і перехилити баланс сил у світі в користь СССР. Буде найбільшою іронією історії, говорив він, коли СССР справді переможе ЗСА, користуючися американською допомогою, і створить для себе догідні вихідні позиції для наступу на вільний світ.

Поширюється співпраця між СССР та Францією

Москва. — Коментуючи підписану „програму радянсько-французького співробітництва в галузі економіки і промисловості на десятирічний період", газета „Молодь України" з 7 серпня пише, що „контакти між обома країнами дедалі ширшають і стають стабільніші... Програма передбачає основні напрямки дальшого розширення взаємовигідних зв'язків у галузі економіки та промисловості, в тому числі й будівництво промислових комплексів в СРСР і Франції. Досягнута домовленість про спільне виробництво продукції та розвиток промислової кооперації, про розширення експортно-імпортних операцій між двома країнами та з багатьох інших питань".

За даними газети, „лише з 1964 по 1972 рік торгівля між нашими країнами зросла у 3,2 раза. 1970 року сума товарообороту становила 413, а в 1971 — 476 і 1972 — близько 550 мільйонів карбованців. Лише 1972 року товарообмін між країнами збільшився порівняно з 1971 роком на 15 процентів. Майбутнє нашого співробітництва перспективне. Доказ тому підписана 10 липня 1973 року десятирічна програма радянсько-французького співробітництва в галузі економіки і промисловости".

Андрея Синявського випустили із Совєтського Союзу до Парижу

Париж. — Сюди прибув із Совєтського Союзу один із перших совєтських дисидентів — письменник і літературний критик Андрей Синявський. Прибув він на запрошення Сорбонського Університету, як викладач російської літератури. Будучи молодшим науковим співробітником Інституту світової літератури у Москві, Синявський був арештований 1956 року й засуджений на ув'язнення у виправно-трудовому таборі за те, що за кордоном були видані під псевдонімом Абрам Терц його твори — памфлет „Суд йде" і згодом „Фантастичний світ Абрама Терца". Був засуджений А. Синявський разом з іншим письменником Юлієм Даніелом, обвинуваченим також у друкуванні своїх творів за кордоном під псевдонімом Николай Аржак. З ув'язнення А. Синявського звільнили 1971 року і в липні 1973 року він одержав візу на виїзд з СССР до Франції, куди його запросили його приятелі і згодом правління Сорбонського Університету. Прибув Синявський до Парижу разом з дружиною і дитиною. На яких умовах його випустили і на який речинець, покищо невідомо. Журналісти здогадуються, що Синявського позбавлять совєтського громадянства так, як це зроблено із Валерієм Чалідзе і востанні із Жоресом Медведєвим.

В Канаді відбулася жалобна зустріч у 40-ву річницю голодового народовбивства

Торонто (А. Г-ий). — 29 липня 1973 р. на оселі „Київ" біля Торонто відбулося жалобна зустріч українського громадянства для відзначення 40-ої річниці трагедії штучного голоду в Україні в 1932-33 роках. Зустріч організували СУЖЕРО і ДОБРУС у ЗСА, членів яких сама перетерпіли голод, а то й втратили тоді близьких родичів. Кожному, хто в'їжджав тоді на оселю, кидався у вічі символічна могила жертв голоду з великим березовим восьмираменним хрестом з написом: „Згадаймо мільйонові жертви голодового народовбивства в Україні в 1932-33 роках!" На Зустріч-маніфестацію прибуло понад 1 000 осіб. Крім українців-мешканців Канади, прибула на зустріч делегації філії ДОБРУС'у з Бофало, а також люди з Чикаґо, Ню Йорку і навіть гості з далекої Австралії.

Зустріч розпочалася поминальним Богослуженням і панахидою по жертвах голоду, які відправив Первоієрарх УГПЦеркви в Канаді Архиєпископ Михаїл у сослуженні митр. прот. Д. Фотія та ще двох священиків. На Богослуженню була присутня також колона одумців у однострою з прапорами у кількості 130 осіб. Під час Богослуження Архиєпископ Михаїл звернувся до молоді з проповіддю, в якій розкрив нікчемність атеїстичної пропаганди в УССР. Протягом відправи співав хор під диригентурою Валентини Родак. Перед панахидою

(Закінчення на стор. 3-ій)

Очевидець інформує про большевицький злочин у Кінґірі

Брюсель. - Сумівська Пресова Служба (СПС) інформує: Кінґірська трагедія, в якій згинуло під гусеницями совєтських танків 500 українських жінок-героїнь, досі ще не була висвітлена у всіх деталях. На Заході дійшли були свого часу тільки загальні відомості, які не давали повного уявлення про розмір людських страждань і небувалої масакри безборонного жіноцтва — каторжан.

В цьому році один зі свідків Кінґірської трагедії — Любов Бершадська опинилася щасливим збігом обставин на Заході і розповіла свої переживання в цьому жорстокому кітлі страждань і смерти. Попавши до Ізраїлю разом з жидівськими еміґрантами з СССР тому три роки, Л. Бершадська на запрошення американських й організацій мала вже нагоду об'їхати з доповідями більші міста Америки і Канади та розповісти про каторжні умови в'язнів совєтських в'язниць і концтаборів. Тепер зайнята писанням своїх спомин, на які вже має замовлення кількох поважних світових видавництв.

В розмові з нею, вона виявила великі симпатії до співтоваришок недолі — українок, з якою одна була її найближчою посестрою (Нуся Михалевич). Ці спільно пережиті страждання зобов'язують її донести до відома українців у вільному світі все, що вона бачила і пережила разом з її українськими посестрами в цих жахливих нелюдських умовах совєтської каторги.

Л. Бершадська арештована органами МГБ в Москві по закінченні останньої війни, ділила долю політичних в'язнів, між якими більшість становили українки. В 1954 році вона була в концлаґері селища Кінґір, що лежить в Казахстані. З її розповіді виходить, що початок кінґірської трагедії спровокували злочинні елементи, які прорвалися з сусіднього чоловічого табору на самий Великдень 1954 р. На оборону жінок перед цими озвірілими злочинцями поспішили з того ж табору політичні в'язні і так жіночий табір став тереном драматичних подій, які набрали вповні політичного характеру і завершилися сороковенним страйком та наступом „каральних отрядів" з танками, під якими згинуло 500 жінок. Перебіг цих подій в короткій формі, як також створений там текст маршу-гимну в'язнів Кінґіру, Л. Бершадська подала до опублікування в журналі „Авангард". Вона заявила при цьому, що почувала моральну полегшу, бо могла виконати неписане доручення її співтоваришок неволі повідомити світ, а зокрема українців у вільному світі, про звірства осатанілого режиму і про геройську поставу дочок і синів волелюбного українського народу.

ТАСС подав повідомлення про позбавлення громадянства Ж. Медведєва

Москва. — В московських газетах, в тому числі й у „Комсомольській Правді" з 9 серпня ц.р., опубліковано повідомлення Телеграфічної Аґенції Совєтського Союзу (ТАСС) такого змісту: „За дії, які заплямлюють звання совєтського громадянина Президія Верховної Ради СССР позбавила совєтського громадянства Медведєва Ж. А. Позбавлення громадянства проведено на основі 7-ої статті про громадянство Союзу ССР. Медведєв протягом ряду років у Совєтському Союзі і під теперішню пору в Англії, куди він виїхав за приватним запрошенням, займався фабрикацією, перекиданням на Захід і поширюванням наклепницьких матеріялів, які зневажливо совєтський державний і громадський лад, совєтський народ".

Жоресові Медведєву, совєтському генетикові, який працює тепер в Англії, відібрали пашпорт і повідомили про позбавлення його совєтського громадянства під час виклику до совєтської амбасади у Лондоні нібито в справі його відвідин у Каліфорнії, про що було повідомлено у „Свободі" з 10 серпня ц.р.

Військовий суд засудив чотирьох совєтських громадян на кару смерти за здогадну співпрацю з німцями

Менськ. — Аґенція Ройтера повідомила про те, що у Менську совєтський військовий суд розглядав на початку серпня справу чотирьох совєтських громадян, правдоподібно білорусів, обвинувачених за співпрацю з німцями в роки другої світової війни. Московська „Правда" з 11 серпня інформує про е, що всіх чотирьох підсудних: К. М. Осиповича, П. Г. Платнікова, Н. Е. Брагіна та П. П. Христофорова, військовий суд засудив на кару смерти через розстріл. Згідно з твердженням акту обвинувачення, всі чотири підсудні належали до 57-го поліційного батальйону під командуванням німецького офіцера Ганса Зіґлінґа.

Американські комуністи виходять з підпілля

Ню Йорк. Згідно із заявою генерального секретаря комуністичної партії ЗСА Гуса Голла, члени цієї партії почали знову одержувати членські виказки й виступатимуть тепер відкрито, як комуністи. Сталося це нібито на вимогу молодих членів партії, які не бояться вже признаватися до комунізму. Досі протягом 25 років, починаючи від 1948 року, керівництво партії членських виказок не видавало, щоб не наражувати комуністів на підозріння і переслідування, в тому також і на переслухання перед конгресовими комісіями для справ протиамериканської активности. Вихід комуністів із підпілля, тобто з конспірації, в якій вони досі перебували, зумовлений на думку політичних обсерваторів — зміною в ставленні до комунізму й комуністів та послабленням антикомуністичних тенденцій у ЗСА. Причинилася до того у великій мірі відлига у взаєминах між ЗСА й комуністичними країнами, зокрема Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм, розгортанням туристичного руху між Заходом і Сходом тощо. Деякі з урядових установ, що їх дотеперішним завданням було стежити за підривною комуністичною діяльністю, припинили або обмежили свою діяльність. Послаблено також, згідно із твердженням Гуса Голла вороже ставлення публіки до комуністів.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Докатовування

Совєтський „гуманітарний" режим застосовує у своїй боротьбі з рухом за оборону людських прав і за здійснення громадянських свобід в СССР, крім тюремного й концтабірного ув'язнення ще й такий засіб, як запроторювання невигідних для нього „інакшодумаючих" в спеціяльні психіятричні лікарні, що „працюють" під проводом КҐБ з метою докатувати політичних в'язнів.

Одним із прикладів такого докатовування дисидентів може бути доля українця з Борисівки в Південній Курщині, генерала Петра Григоренка. Запроторений за свою боротьбу проти стосування сталінських методів комуністичним режимом до другого „політичного" відділу Психіятричного Інституту ім. Сербського в Москві в березні 1964 р., був звільнений у кінці 1965 р., але за свої виступи на оборону виселених насильно з Криму Сталіним татар був заарештований знову в травні 1969 року і запроторений до психіятричної лікарні в Черняхівську, в колишній Східній Прусії, де перебуває уже четвертий рік і де тепер, згідно з останніми інформаціями, помирає. Лікарську експертизу, згідно з якою немає потреби держати далі важко хворого ген. П. Григоренка в черняхівській спецлікарні, місцевий суд за директивами КҐБ відкинув, засуджуючи цим його на неминучу смерть.

В такій же ситуації знаходиться не тільки ген. П. Григоренко. На безреченцеве ув'язнення в психіятричній лікарні „спеціяльного режиму" був засуджений 30 січня 1973 р. київський кібернетик і математик Леонід Плющ. В квітні цього ж року цей вирок злагіднено хворому Л. Плющеві на ув'язнення в лікарні „загального режиму", алеж знову на „невизначений реченець", тобто на певну смерть.

Зазнають такого трактування і інші з ув'язнених українських та російських дисидентів і загрожує воно також декому із засуджених недавно діячів української культури.

Такими нелюдськими методами режим намагається здушити прояви вільної думки в поневоленій Москвою Україні й серед інших народів СССР

Авторитетний голос осторогі

Сенатська постійна Підкомісія для дослідів діяльности Уряду, яку очолює сенатор Генрі Джексон, опублікувала повний текст свідчень відомого британського совєтознавця проф. Леопольда Лабедзя на тему американсько-совєтських відносин, а в першій мірі на тему політики „мирного співіснування" між Заходом і Сходом. У своєму свідченні проф. Лабедзь говорив про „відпруження, культуру і права людини", з'ясовуючи „совєтську версію мирного співіснування та відпруження", а також питання культурного обміну та збереження основних прав людини. Засадничим для свідчень проф. Лабедзя є те, що він зробив спробу накреслити якнайреалістичнішу картину совєтської політики на сучасному етапі, протиставляючи їй „тенденцію до wishful thinking на Заході" і „симпатичну реакцію на совєтські усміхи" в той час, коли, як ніколи досі, потрібна „твереза аналіза риску", щоб не впасти жертвою „семантичного шантажу".

На думку цього видатного совєтолога, найбільшою небезпекою для Заходу є те, що він починає приймати „совєтські дипломатичні заяви за добру монету", хоч „історичні докази промовляють за те, що на них слід дивитися, як на інструменти ширшої політичної стратегії і оцінювати їх у світлі сучасної політичної ситуації, як її бачать совєтські лідери". Не зважаючи на всі декларації, совєтські лідери продовжують говорити „двома мовами". За словами проф. Лабедзя, совєтська „музика ніколи не міняється. Тільки диригент показує різне обличчя для різної публіки, зокрема в час відпруження". Очевидно, проф. Лабедзь не відкидає доцільности політики відпруження, покращання економічних відносин тощо, але вважає, що справа не в тому, а в „реальній небезпеці", яка може постати, коли прийде „до перехилення балянсу сил... в користь Совєтського Союзу... Необачний натиск на економічну і технічну допомогу у формі торгівлі, без виразної політичної перспективи, може просто допомогти Совєтському Союзові досягнути політичну і військову перевагу над З'єднаними Стейтами. Виникнув би найвищий історичний парадок, коли б постійна совєтська мета „перегнати Америку" була досягнена з американською економічною допомогою (і політичною неуважністю)".

Коли йдеться про американську політику в загальному, то вона повинна, виходячи з засади балянсу сил, сприяти скріплюванню приятелів, а не послаблюванню приятелів і скріплюванню противників.

М. Л-ий

КЛОПОТИ ІЗРАЇЛЮ

„Якщо ми не мали б війни з арабами, то була б війна жидів проти жидів", — таке сказав свого часу кореспондентові гамбурзької „Дойче Цайтунг" 22-літній вояк ізраїльської армії Рафаель. Колір його шкіри смуглявий та й модуляція голосу схожа на арабську. В Ізраїлі живе він уже 19 років, але йому тяжко сказати, що це його країна. Прибув він із Марокко, як і сотки тисяч жидів - імігрантів із Південної Африки й Азії. Вони, пише кореспондент, почувають себе як громадяни другої кляси в порівнянні з европейськими жидами.

Одначе, конфлікт між „східняками" й „европейцями", у зв'язку з яким дійшло було навіть до демонстрацій і поважних заворушень ізраїльських т. зв. „чорних пантер", це лише один вияв ворожнечі, що загрожує молодій жидівській державі зсередини.

Незгода між ортодоксальними й „модерними" жидами приводить до конфліктів серед молоді, до дорожнечі і мешканевих труднощів. В Ізраїлі, побіч нових будинків, все ще є мешканеві нетрі. Ледве чи один день минає без страйку: портових робітників, митних службовців, поштовців, автобусових водіїв, шпитальних працівників, двірників.

Уряд старається перешкоджувати цьому. Голда Меїр остерігала: „Мусимо жити так, начебто ми перебуваємо у стані війни". І далі говорила про моральний занепад суспільства. Міністер фінансів Пінгас закидав „внутрішньому фронтові", що він приносить шкоду армії. Але ці зауваження малощо помагають. Ізраїльські громадяни втомилися вже „стояти на струнко" і платити для воєнного бюджету найбільший у світі податок. Тепер цей бюджет становить п'ять мільйонів долярів денно — малощо не половину всього державного податку.

До внутрішніх заворушень спричиняється й те, що крайньо ортодоксальні жиди зодягаються начорно, не платять податків, відмовляються служити. в війську. Ці фанатики, що їх звуть „воїнами доброго Господа", хочуть, щоб в Ізраїлі було правління згідне з релігійними законами, але вони самі часто порушують ці закони. Закликають до строгого пошанування суботи, рівночасно зневажають суботу тим, що обкидують камінням міські автобуси, що — як вони твердять, не повинні їздити в ті дні. Вони переслідують лікарів, часом погрожуючи їм смертю, за те, що переводять розтини трупів, бо це, на їх думку, осквернює мерця. Рабінат не згодився на шлюб військового старшини тому, що він — незаконна дитина. Згідно з релігійним законом позашлюбний хлопець може одружитися лише з позашлюбною дівчиною.

Молоді люди й інтелектуалісти домагаються суворішого ставлення до ортодоксів, вимагають: повного відокремлення Церкви від держави та цивільного шлюбу й розводу. Уряд займає обережне становище до всіх тих непорозумінь, боячись, щоб котрогось дня вони не прибрали форм справжньої ворожнечі.

„Східняки" почувають себе покривдженими й тому, що вони становлять більше ніж половину населення, а відіграють дуже малу ролю в економічному, політичному, військовому й науковому житті країни. На 120 парляментарних послів східнього походження послів є всього 17, а з-поміж 18 міністрів є їх лише два. Так само дуже мало дітей східних батьків мають можливість здобувати високу освіту, а пересічний річний заробіток східнього походження жидів набагато нижчий від заробітку европейських імігрантів.

Чому ж це вони громадяни другої кляси? Східні імігранти, що прибули до Ізраїлю в 50-их роках із Північної Африки, Іраку й Ірану, це були злиденні анальфабети. Щоб пристосуватися до нового, поступового життя вони мусіли б перестрибнути через кілька століть.

Вічна нестача грошей — це один із головних клопотів Ізраїлю. Молодь домагається зменшення воєнного бюджету і більших фондів для суспільних проєктів, але мало - хто з політиків бачить у цьому порятунок.

Глибокі психологічні причини викликали внутріетнічне напруження: упередження, що европейські імігранти під кожним оглядом вищі від східніх. Згаданий 22-літній Рафаель ще як цивільна людина хотів одружитися з дочкою жидівських батьків із Польщі. Батьки ніяк не хотіли згодитися на це тому, що він — марокканець. Коли ж таки дочка одружилася із ним, вони відреклися її.

Молода дівчина, яка працює в кібуці біля Тель Авіву, сказала: „Я нізащо в світі не вийшла б за африканського жида". Навіть в армії, яку вважають школою ізраїльської нації, східні вояки почувають себе пониженими. Рафаеля частенько прозивають „брудним марокканцем". Юнаків, які мали вже діла з судом (серед східніх жидів відсоток кримінальних злочинців найбільший), не беруть до війська.

В країні, як Ізраїль, що засновується на армії, це значить, що вони не можуть мати ніяких надій на успіхи в цивільному житті. Щойно недавно пробували таких проступників включати до „нагаль" (молодечого комбатантського корпусу). Східні жиди невдоволені теж з того, що їх приміщують у бараках і шатрах, а европейських і американських імігрантів у гарних житлових домах. І справді дуже впадає в очі, що, наприклад, у місті Цезареа по одному боці головної вулиці красуються гарні високі будинки, повні нових імігрантів, а по другому боці тієї вулиці — дерев'яні бараки, збудовані ще в 1950-их роках, замешкані східніми імігрантами.

Леся Лисак

ВІДГОМІН СЛОВА

Підійшов під церквою старший пан - емерит. Один із тих, які у думках звемо „ходячою історією". Бо коли з ним говорити, то зразу пригадуються ті призабуті колись вдома часи. Або як забудеться якесь визначне прізвище чи деталь важливої колись події — він вам охоче і так ясно пригадає, що зразу ваша пам'ять відсвіжиться. Дивно, що ці „старці" якось все краще пригадують, немов би ще далі цим рідним життям, а не теперішнім, чужинецьким, живуть. Відрадно з ними порозмовляти: ніби подухом рідної землі повіває.

Підійшов, усмішкою привітався і питає:

— Хвилинку часу маєте?

— Бо у людей його покоління, на щастя, розумно вимірянний час завжди знаходиться. Тільки в тих „молодших" чомусь завжди „часу бракує".

— Для приятелів завжди є час, — відповідаю усмішкою. — Що ж доброго?

— Читав, бачите, фейлетона нашого Ікера у „Свободі" — каже.

Знаю: ці із „старшого покоління" газету уважно читають. Газета для них це не тільки новини. Це людська праця і людські думки. А головне — рідне слово. І це рідне слово має для них таку цінність, що дай нам, Боже, якнайбільше таких людей...

— Це, бачите, той фейлетон, в якому розказується про „книголюбів і грошомаїв". Дуже мені припав до вподоби.

— Думаю, що багатьом читачам теж, — погоджуюся з ним. — Влучний підхід до справи, і головне — на весело.

— Це дуже важливо, щоб подати читачеві якусь ідею у сприйнятній формі, — продовжує мій співбесідник. Ніхто не любить читати довгих і занудливих статтей, та ще й тоді, коли віє з них понурою безнадійністю. Навіть терпеливі люди, такі, як емерити, не дочитують їх до кінця. А цей фейлетон я прочитав з приємністю, хоч заторкує він наболілу справу. Ще раз кажу — все залежить від того, як журналіст чи письменник схопить проблему за лоба.

З міркуваннями мого симпатичного пана - емерита я була зовсім згідна, хоч, правду кажучи, не догадувалася, до яких висновків він дійшов. Думала, може просто хоче поділитися своїми враженнями. Та ні, бо він продовжував:

— Бувають статті у пресі, які людина прочитає і більше до них не вертається думкою. А ось цей фейлетон постійно мені пригадується.

Це правда, фейлетон був дуже образовий. Автор розказував про те, як колись, в Галичині два бідні господарі, які мали по одній конині, „спрягалися" докупи, щоб обробити поле. Гумористично радить, що тепер можна було б завести подібну практику в справі рідної книжки. Той, який має гроші на купно книжки, міг би „спрягатися" з другим, скажім емеритом, у котрого кожний долар скромної пенсії вирахуваний до останнього цента, і разом могли б придбати книжку для спільної користи. „Книголюб" прочитав би книжку з радістю і насолодою, а „грошомай", який не має часу читати, міг би вислухати зміст її в скороченому викладі, а відтак „прикрасити" книжкою свою пишну бібліотеку (до якої не має коли заглядати) ще одним твором.

— Це знаменита думка! — всміхається старенький пан. — Ви знаєте, як колись практикувалося в гімназіях? Пильні і здібні учні вивчали твори клясиків — зокрема з латини і греки — з оригіналів. А для тих, яким такі студії приходились сутужно, були так звані „брики", що їх можна було легше вивчати і в короткому часі. Правда, досвідчений вчитель зразу пізнавав, хто вивчив з оригіналу, а хто з „брика", але й ті, і другі теж здавали іспит зрілости! Вже воно, мабуть, так у житті є, що без маленького шахрайства не обійдешся!

Мій співбесідник задивився у ті давні роки, коли він сам ще був гімназійним учнем. І цю його тугу за молодими роками я теж зрозуміла. Та він мав щось важливіше на думці:

— Є справи, про які треба говорити і писати щоденно. Може коли б наші люди постійно це чули — надали б їм більшої ваги. Так, як це тут, в Америці, мається з реклямою. Хто оголошує свій продукт — має успіхи. Чи ви призадумувалися колинебудь над тим, як сильно діє реклама?

— О, так, і то не раз! Сама працюю, так би мовити, в купецтві і з реклямою стикаюся щоденно.

— Тому я попросив вас про хвильку розмови, — сказав старший пан. — Властиво не в справі „реклями" рідної книжки. Одна стаття чи фейлетон на рік — це замало. Про українську книжку варто б нагадувати щоденно. Так, як фабриканти мила чи пива нагадують, щоб купували їхній товар. А українська книжка на чужині не повинна бути менше потрібною, ніж мило чи пиво. Те для тіла, а вона — для душі. Як ви думаєте, чи душі потрібно поживи?

Справа книжки наболіла, сумна справа. Одні книжки припадають порохом у книгарнях, другі все ще лежать у магазинах видавництв. Продати українську книжку куди трудніше, ніж квиток на будь - який бенкет. А видати українську книжку це тепер майже магічна штука.

— Я не раз думав про долю книжки в Україні, — сказав старший пан. — Там книжки такі, як у нас, написані без комуністичних тенденцій, без втручання партії, люди вмить розхопили б! Якби так можна висилати туди ці книжки, що тут лежать у видавництвах, чи не розходилися б вони там за кілька днів?

Забив мені цвяшка в голову цим питанням мій симпатичний співбесідник. І тому я навіть не вспіла запитати, чому саме до мене він з цією проблемою звернувся.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує інж. Лев Яцкевич

БІО-МЕДИЧНИЙ ІНЖЕНЕР

Хоч біо-медична техніка відносно нова ділянка, вона має вже за собою поважні осяги, головно в галузі діяґностики, хірургії та простетики. Для прикладу можна згадати ультрасонічні уладження, щоб усувати з мозку згустки крови (зціпи), кріогенічні (низькотемпературні) зонди, щоб заморожувати ушкоджені мізкові клітини, чи лейзерні промені для операції очних опухів (туморів) та направи ушкоджених ситківок.

Перші спроби в біо-медичній інженерії в'яжуться з іменем В. Гарвея, який в 1616 р. при дослідах кровообігу впровадив модерну гідродинамічну теорію, щоб краще зрозуміти кровообіг та контролювати його в людському організмі.

В 1901 р. німецький інженер та фізик д-р Вільгельм Конрад Рентґен одержав нагороду Нобеля за відкриття променів „ікс", які популярно називають рентґенівськими променями і які створили нову епоху в ділянці медичної діягностики та нову ділянку медичної спеціялізації — рентґенологію.

У 1924 р. Вілліям Айнтговен одержав нагороду Нобеля в ділянці медицини за винахід осцілографа. Цей апарат під модерною назвою електрокардіографа є тепер стандартним знаряддям медицини в аналізі серцевих недуг.

Витворювання електричного струму нервовою системою було відоме в медицині більше як сто років тому, але щойно в 1929 р. Ганс Берґер знайшов практичну методу записування мізкових потенціялів і започаткував дуже важливу ділянку електроенцефалографії. Сьогодні електроенцефалограм віддає неоцінені прислуги в діягнозі епілепсії, знаходженні мізкових туморів та виявленні різних патологічних недомагань.

Модерний електроенцефалограф має 16 підсилювачів та запасних пристроїв, з яких кожний може записувати сигнали до одного мікровольта амплітуди та 150 циклів на секунду. Цей апарат устаткований переключниками, що дозволяють переводити селекцію різних комбінацій до 24-ох електродів, які вміщається на скальпі досліджуваного об'єкта.

Щоб цей скомплікований апарат міг обслуговувати звичайний медичний технік, біомедичний інженер мусить бути докладно ознайомлений не тільки з електронікою, але й з теорією та практикою в ділянці електроенцефалографії.

Важливість рентґенівських променів у медичних дослідах не вимагає жадних вияснень. Але одночасно говорять щораз частіще про небезпеку радіяції та шукають можливостей її поменшення. Одною з таких можливостей є використання електронно-оптичної техніки зміцнення, яка може в сто разів зменшити небезпеку йонізаційної радіяції.

Іншою методою є заступлення йонізаційної радіяції ультрасонічними хвилями.

Людське вухо вразливе на звуки, що мають частоту між 20 і 20,000 циклів на секунду. Звукові хвилі, що їх вживається в медичних дослідах, мають частоту від 1-го до 10 мільйонів циклів на секунду. Такі хвилі проходять крізь людське тіло і можуть бути вжиті для зображування внутрішніх органів, подібно, як це роблять рентґенівські промені.

Ще іншою методою „бачення" нутра людського тіла є помір його індукційного опору з допомогою двох електродів, вміщених на двох різних місцях тіла.

Обіг крови є одним з найважливіших параметрів поміру тіла. Александер Колін прийшов до висновку, що кровообіг є рухомим електричним провідником, який повинен вирощувати вольтаж в магнетному полі. На цій основі він сконструював мірник перепливу крови ще 30 років тому, але цей пристрій вимагає ще значних поліпшень для його практичного використання.

Цих кілька прикладів свідчать про широкий діяпазон можливостей, які стоять перед біо-медичним інженером. Одною з найновіших ділянок, що зарисовується в медицині, є діяґноза недуг з поміччю компютора. Другою дуже важливою, але ледве заторкненою ділянкою є аналіза дії нервової системи людського організму.

Відомо, що людський мозок є скомплікованим компютором із „закодованими" більйонами інформацій. Цим інформаціям повинується наша нервова система, що, можливо, діє на основі тих самих законів, на яких побудована теорія технічної комунікації.

Ще іншою ділянкою є контроля порухів тіла. Біо-медичні інженери думають, що вона засновується на контролі зворотного зв'язку (feedback), аналогічно до системи автоматичної контролі в технології. Тепер вживають при операціях механічне серце та легені, і заступлення зужитого людського серця штучним серцем на постійне було б дуже важливим досягненням біо-медичного інженера.

Але для реалізації цих проблем біо-медичний інженер мусить поширити діяпазон свого знання на основні медичні та біологічні дисципліни, які повинні бути впроваджені в програму спеціялізації біо-медичних інженерів. Перший крок в цьому напрямі зробив університет Нордвестерн, який впровадив дві нові програми навчання — одну для інженерів у біологічних знаннях, а другу для лікарів — в основах інженерного знання.

В. Давиденко

І ЗНОВУ ВИННИЧЕНКО...

(Відповідь п. Г. Костюкові)

(5)

До цього можна було б додати свідчення в обороні світлої пам'яті С. Петлюри таких визначних жидівських діячів, як д-р Вішніцер і п. Занґвіл, які не завагалися в тих умовах виступити прилюдно з своїми свідченнями. Проти того, щоб вважати Шварцбарта „національним героєм" виступив тоді також Жидівський Конґрес в Америці.

**

Пишучи про останні винниченківські романи, В. Давиденко виразно застерігся: „Не ставимо своїм завданням давати оцінки цим будь-що-будь цікавим романам, а подамо лише деякі рефлексії, що зродилися під час їх читання". Ці рефлексії потрактував п. Г. Костюк як літературну аналізу винниченківської творчости останнього періоду його життя і заповзявся повчати В. Давиденка, як треба писати рецензії.

Даремно присвятив п. Г. Костюк майже цілу шпальту в „Нових Днях" переказові статтей, вміщених у київській „Літературній Україні" і „Радянському Літературознавстві", зокрема статті відомого нищівника української літератури Є. Шабліовського, що, відбувши за Сталіна заслання на півночі, тепер ретельно викорчовує в Києві „буржуазний націоналізм". Це річ безсумнівна, що Винниченка в СССР не „реабілітують", бо московські шовіністи, московські націонал - комуністи ніколи цього не зроблять у відношенні до свого „двоюрідного брата", українського націонал-комуніста Винниченка. Націонал-комуністом може бути лише москаль!

Пан Г. Костюк пише, що Давиденко виразно розмежовує Винниченка-письменника і Винниченка політика. „Цим він, — пише п. Г. Костюк, — ніби з одного боку послухався порад редактора „Українського Слова", а з другого — заперечує поставу цього питання в сучасній радянській критиці. Проте, поставлену принципово свою тезу В. Давиденко на практиці звів до нуля".

В. Давиденко уперше довідується від п. Г. Костюка, що щось на цю тему писалося, либонь, у канадському „Українському Слові". І невже справді думає він, що Давиденко конче мусів когось слухатись?

Детективний роман Винниченка „Поклади золота" п. Г. Костюк готов ввести в світову літературу і закидає Давиденкові „хапливість і неувагу", „прикрі помилки" у розгляді цього роману. Отак, мовляв, В. Давиденко переплутав, що події в тім романі відбуваються „не на тлі 1936 - 38 років, а на тлі життя СРСР після Другої світової війни — 1948 - 50 років". І тому, виходило б, що жахіття 1936 - 38 років уже минулися в роках 1948 - 50 перед смертю Сталіна, коли переходила чергова хвиля найжорстокіших „чисток" і коли Сталін плянував провести „остаточну розв'язку", щоб у „царство комунізму" впустити лише тих достойних, що тілом і душею віддані диктаторові і придуманому ним комунізмові.

Пан Г. Костюк пише, що В. Давиденко користується в своїх статтях, критикуючи романи Винниченка, „вульгарно-соціологічною методою". Допоки, Господи, будемо ми оперувати цим терміном, що його совєтські підручники розшифровують такими словами: „Спрощене пояснення суспільних явищ, підпорядковане надуманим схемам, характерне для буржуазної соціології". І далі: „Ворожий марксизмові, вульгарний соціологізм лицемірно обмежує себе марксистською теорією". (Див. В. Лесин і О. Пулинець — Словник літературознавчих термінів, Київ, 1965). Давно вже пора нашим літературознавцям отрястися від цієї термінології!

Хто знає, з якої методи скористався п. Г. Костюк, коли написав у 1968 році в збірнику „Слово" огляд української літератури в Україні і на еміґрації за 50 років на... 17 сторінках. Умовно можна було б назвати цю методу „каталогізацією" письменників, поетів і критиків, бо чи не третину всієї тієї статті забирають прізвища авторів та назви їхніх творів. Старанно визбиравши, здавалося б, усі прізвища еміграційних літераторів від найгрубшого до найдрібнішого калібру, він, однак, забув згадати, для прикладу, В. Чапленка і Л. Луцева, а з „крайових" письменників — М. Драй-Хмару. Такий гострий у критикуванні інших авторів п. Г. Костюк у вишукуванні їх найменших недоглядів в цьому огляді відомий рядок з вірша Ю. Яновського „Чудесні дива бродять по морях" пише — „Чудесні дива ходять по морях". А Є. Шабліовського, що його п. Г. Костюк нещадно ганить за оцінку творчости В. Винниченка, зараховує він до літературних критиків, які надають „стиль і рівень дослідам і публікаціям" з шевченкознавства і франкознавства. Для ілюстрації ж стилю цього огляду літератури може правити ось хоч би такий приклад: „Але й твори цієї групи (письменників) позначені дуже часто нечитабельною тенденцією (!) і пристосуванням до згори наказаних схем і оцінок". Або: „І лише з падінням Сталіна почала занепадати як і смертоносна поетикальна догматика його доби, так і людоненависницька свідомість її".

Всякі бувають методи і стилі...

Пан Г. Костюк згідно з нашою недоброї слави еміґраційною традицією, критикуючи В. Давиденка, не може оминути „партії". Він пише, що „хтось грізний накричав на Давиденка (маючи на увазі циклостилевий журнальчик під претенсійною назвою „Клич Нації", який виходить у Філядельфії) за його ліберальне ставлення до Винниченка... і Давиденко вирішив „виправитись". Отож мимоволі насувається думка: чи не є отой хор, що гримить тепер на хвалу Винниченка на сторінках деяких еміґраційних газет, оті намагання реабілітувати його як політичного діяча, наслідком „директиви", що її „спустив" до членів лівого крила своєї партії її фундатор п. Г. Костюк?

Post scriptum

З вибраних В. Давиденком із „Покладів золота" кількох неграмотно написаних речень (а їх там сила - силенна!) п. Г. Костюк навів чомусь тільки два. І навів невдало. Він пише, що Давиденко неслушно закидає Винниченкові неграмотність ось у такому реченні: „Дно каналу мокро блищить фарбами ліхтарів". Мовляв, слово „фарба" тут цілком на місці і в такому значенні уживали його Леся Українка, М. Коцюбинський, Нечуй - Левицький і багато інших сучасних письменників. Пан Г. Костюк не зрозумів Давиденка. Він нічого не має проти слова „фарба", що його тепер в такого роду контекстах заступають звичайно словом „колір" чи „барва". Він звернув лиш увагу читача на те, що дно каналу не може „блищати фарбами ліхтарів". Воно може блищати світлом ліхтарів — білим, синім, зеленим чи яким іншим, залежно від того, яке скло в ті ліхтарі вставлено.

Пан Г. Костюк тішиться, що в котромусь там місці

(Закінчення на стор. 3-ій)

І ЗНОВУ ВИННИЧЕНКО...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

знайшов у статті В. Давиденка lapsus linguae — „нефортунний спосіб узгодження, що його допустився „оборонець чистоти літературних норм В. Давиденко". І ще не сподобалося критикові написання слова „контроверзійний", бо, на його думку, єдиноправильне написання „к о н т роверсійний". Правописний словник Голоскевича, який рекомендує уживати форми „контроверсійний" — добрий, хоч і трохи перестарілий словник. Але не гірший від нього — а може й ліпший! — „Словник чужомовних слів" І. Бойкова, О. Ізюмова, Г. Калишевського (кол. єпископа УАПЦ і знаного латиніста) і М. Трохименка, — словник, упорядкований також на основі так зв. „харківського" правопису. Так от в цьому словнику читаємо: „контроверза". Українсько - російський словник видання Академії Наук УССР також дає „контроверза". І „Словник іншомовних слів", виданий у Києві в 1955 р., вияснює, що „контроверза — контроверса" походить з французького слова controverse < латинського controversia, що означає спір, спірне питання, учений спір.

Ще закидає п. Г. Костюк В. Давиденкові, що він заперечує можливість уживання в українській мові виразу „женитися на кому". Російську конструкцію „женитися на кому" зустрічаємо в совєтських словниках, а конструкцію „з ким" подає словник Грінченка в чотирьох прикладах і жадного прикладу з „на кому". Проф. О. Синявський навіть твердив, що ця конструкція „з ким" підкреслює рівність жінки і чоловіка на Україні на відміну від Московщини, де жінка була рабинею свого чоловіка.

Отже, не треба було п. Г. Костюкові мовної справи ворушити. Повчаючи В. Давиденка, як треба правильно писати по-українському, п. Костюк не завважує „бервен" в оці своєму, а їх у його предовгій статті чимало. Тож, якби відповідь В. Давиденка на статтю п. Г. Костюка аж так не розтягнулась, то він, крім уже наведених, міг би подати своєму критикові ще декілька порад з мовної ділянки.

P. P. S. Роман В. Винниченка „Поклади золота" В. Давиденко назвав у своїй статті його „найгіршим романом". З цього приводу п. Г. Костюк з обуренням заявляє, що, мовляв, у Давиденка „логіка така: ніби всі дотеперішні романи (Винниченка) були погані, а цей — найгірший". Отут власне і грішить п. Г. Костюк супроти логіки, яка зобов'язує також літературних критиків. Якщо роман „Поклади золота" В. Давиденко вважає за його найгірший, то це аж ніяк не означає, що серед Винниченкових творів не знаходить Давиденко менше і більше вартісних, які збагатили українську літературу. Sapienti sat.

В Канаді відбулася жалобна зустріч...

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

хидою біля символічної могили були покладені вінки від Гол. Управ ДОБРУС-у в ЗСА, СУЖЕРО, ОДУМ-у, УРДП та від СУМА — прибулою делегацією. По закінченні Богослуження була перерва на обід, а о год. 3.30 відбулася урочистість закриття одумівського табору, що відбувався на тій же оселі. Потім відбулася програма маніфестації для відзначення 40-ліття голодової трагедії, яку відкрив А. Білоцерківський — г о л о в а Президії Об'єднань кол. репресованих совєтським режимом. Першою т о ч к о ю програми був виступ групи співаків ОДУМ-у в супроводі бандур під керівництвом В. Родак. Далі до присутніх звернувся із вступним словом голова ДОБРУС-у А. Гудовський, у якому закликав розпочати збірку пожертв та замовити в одному з видавництв ЗСА чи Канади третій том Білої Книги про голод для публічних і університетських бібліотек. Опісля заслухано доповідь проф. Г. Костюка про штучний голод 1932-33 років. Доповідач є автором англомовної книги про масовий терор у 1929-30 роках. Далі на пропозицію А. Білоцерківського схвалено резолюцію з висловом обвинувачення комуністичної Москви в голодовому ґеноциді та русифікації, а також побажання збудувати пам'ятник жертвам голоду та видати 3-ій Білої Книги. Протягом зустрічі на цю ціль уже поступили перші пожертви. Наступним виступом була зворушлива деклямація п. Губи. Нарешті голова СУЖЕРО І. Гарбуз подякував духовенству, виконавцям програми, громадянству, що масово прибуло на зустріч, та Підготовчому Комітетові на чолі з М. Підлісним. Керівником програми був інж. Л. Ліщина.

Співом українського гимну закінчено цю зустріч, успіхові якої сприяли свідомість громадянства і добра погода.

Українська Вільна Академія Наук у ЗСА

На вшанування св. пам'яті померлих склали пожертви на Українську Вільну Академію Наук за час від 28 січня по 10 липня 1973 року:

Св. пам'яті проф. Олекси Повстенка, дійсного члена Академії від — Петра Одарченка $25.00, Данила Садівничого $10.00, Гіві і Марії Кобі $10.00, Федора Бульбенка $5.00; через П. Одарченка: по $5.00: Юрій Кравців, Я. Вігун, Ада Кулик, В. Колосюк, Юрій Ільїнський, Микола Французенко, Валерій Остапенко, Оксана Драган, Ростислав Хом'як, Олександер Воронін; по $3.00: Юрій Денисенко, Євген Приходько; $15.00 — Іван і Анна Колос; по $10.00 — Валентина Лімонченко, Клавдія і Дмитро Корбутяк, р а з о м $91.00. Мстислав Дольницький $5.00, Василь Олійник $5.00, Іван і Марія Дубровські $20.00, Марія Логуш $25.00, М. і Є. Григор'єви $15.00, по $5.00: В. Забіяка, С. і Г. Максимюк, Л. А. Марголіна, Н. Метенканіч, П. і О. Матула, В. Надрага, О. Котик - Степанович, С. і Ф. Кравець, І. і О.Тимошенко, К. Славина, Феодосія Кічоровська, Валентін Семянцев. Іван Е. Жуковський, арх. $20.00 пам'яті Олекси Повстенка, Євгена Вертипороха, А. Волосенка.

Св. пам'яті проф. Володимира Міяковського — від Юрія й Олени Перхорович, $20.00; Олена Загайкевич - Мельник $15.00, Ольга Гудзовськ а $20.00.

Св. пам'яті проф. Артема Орла, у півріччя його смерти від: родини Орла $15.00, по $10.00: родина в Україні, Юлія й Іван Холодняки, Анастасія й Антін Хомик, учень Покійного з Австралії. р а з о м $55.00.

Іван і Тетяна Кохан, Огайо, у сьому річницю смерти св. п. д-ра Миколи Шлемкевича пожертва $50.00.

Марія Овчинник у другу річницю смерти св. п. проф. Михайла Овчинника, дійсного члена УВАН, $50.00.

Проф. Василь Гвоздецький у першу річницю смерти св. п. дружини Анни Романівни $100.00.

Олександер і Ірена Тимошенко, св. п. інж. Андрія Волосенка $30.00.

Св. п. Анатолія Козара по $5.00: Петро Одарченко, Кіра Славина.

Д-р Кость Паньківський, св. п. Володимира Міяковського і Івана Бакала по $15.00

Варвара Зотовська, св. п. проф. Наталії Полонської-Василенко $10..00.

Софія Незд св. п. д-ра Миколи Незд (Нездійминога) $25.00.

Крім того, надійшли пожертви в 1972 році від Федора Бульбенка до Фундації УВАН $15.00 і від Ярослава Зубаля — до Фундації Академії $10.00 і св. п. проф. Івана Розгона $10.00.

Всім жертводавцям висловлюємо щиру подяку за пожертви для Академії.

Управа УВАН у ЗСА

Вісті Українського Історичного Товариства

Наші втрати

8-го червня 1973 р. в Німеччині померла проф. д-р Наталія Полонська - Василенко. Покійна була членом-основником УІТ, заступником голови Товариства і членом Редакційної Колегії „Українського Історика". Для тривалого відзначення проф. Н. Полонської - Василенко плянується видання окремої монографії про її життя і творчість.

Нові члени

Цей список охоплює членів і членів - прихильників УІТ. Членом-прихильником Т-ва може стати кожний любитель історії, який складе річну членську вкладку — ($15.00) —

Проф. д-р Володимир Шелест (Канада), інж. С. Гаєвська (ЗСА), Д. Яремчук (Канада), д-р Богдан Бородайко (ЗСА), О. Чумак (Канада), Роман Швед (ЗСА), д-р Анна Процик (ЗСА), М. Субтельний (ЗСА), Ф. Колодій (ЗСА), адвокат Стефан Іванчук (ЗСА), Василь Теодорович (Канада), д-р В. Ястрембський (ЗСА), К. Фітцик (Канада), мґр Михайло Сулима (Канада), проф. д-р Ігор Стебельський (Канада), проф. Мирон Федорів (ЗСА), Михайло Мельникович (ЗСА), Евстахій Василишин (Канада), ред. Богдан Гошовський (ЗСА), М. Т. Залеський (ЗСА), Петро Гнатів (Канада), Роман Раковський (ЗСА), мґр Олекса Стовба (ЗСА), Люба Чайковська (Канада), мґр Ярослав Кіт (Канада), І. Гвоздулич (Канада), Ярослав Стецюк (ЗСА), д-р Олександер Ліст (Канада), Емілія Завільська (ЗСА), Володимира Михайлів (ЗСА), інж. Євген Пастернак (Канада).

Нова членська вкладка УІТ і передплата „Українського Історика"

Починаючи від 1973 року членська вкладка виносить $15.00, а передплата за журнал $12.00. Основною причиною підвишки є збільшення коштів друку, поштових витрат і зниження вартости американського доляра. Ця підвишка — конечна для дальшого вдержання „Українського Історика". Члени, які є звільнені з членських вкладок (це стосується до емеритів, які вже не працюють) будуть дальше платити включає передплату журналу і Бюлетеню. Запрошуємо усіх передплатників „УІ" стати членами прихильниками УІТ, починаючи з біжучого року. Якщо пригадаємо, що члени інших товариств платять вищу членську вкладку і не одержують жадних видань — то бачимо, що в УІТ членська вкладка включає офіційні серійні публікації Товариства.

Ювілей „Українського Історика (1963 - 1973)

1973 рік проголошено роком розбудови „Українського Історика". Заплянувано приєднати 1000 нових членів - прихильників УІТ або передплатників „УІ" і зібрання 50-тисячного Ювілейного Видавничого Фонду. Дотепер вже оприлюднено три листи жертводавців. У ювілейну збірку включилися установи і поодинокі меценати, які розуміють вагу дальшого розвитку української незалежної історичної науки. Справа розбудови „Українського Історика" — єдиного українського історичного журналу поза межами України, це — справа не лише науковців, але цілої української громади. Тому закликаємо українські установи і громадянство бодай раз на 10 років скласти добровільний даток на Ювілейний Фонд і піддержати відповідальну працю українських вчених. Не забуваймо, що в СССР і у вільному світі викривлюється історичну правду України, а „Український Історик" — як офіційний речник української національної історіографії є виказкою нашої зрілости на міжнародному н а у к о вому форумі. Віримо, що українські фінансові, професійні і громадські установи включаться в цю допомогову акцію. Жертводавці, які складуть від 1000 до 500 дол. стають доживотними членами і фундаторами „УІ", меценатами і доживотними членами також стають жертводавці, які складуть від 300 до 500 дол. Добродіями „УІ" є установи і жертводавці, які складуть даток від 100 до 300 дол., а прихильниками „УІ" стають усі, які складуть менше, як 100 дол. Пожертви можна складати ратами. Усі датки виказуються в українській пресі, а згодом їх подасться в окремій публікації присвяченій 10-літтю „Українськаго Історика". Всі пожертви й передплати просимо надсилати на адресу:

Видавнича діяльність

Уже появилося ювілейне число „УІ" присвячене 100-літтю НТШ. Наступне число буде присвячене 10-літтю „Українського Історика", в якому також буде включений покажчик змісту „УІ" за останніх 10 років. Вже підготовано до друку працю проф. Ярослава Пастернака про ранніх слов'ян і етногенезу українського народу, англомовний і український переклад „Щоденника Ериха Ляссоти" з 1954 року з широким впровадже н н я м про українську козаччину, а також виготовляється остаточний машинопис фундаментальної бібліографії історії України англійською мовою (прибл. 600 стор. друку). Також плянується видан н я двотомника „Історії України" (збірна праця), нарис новітньої української історіографії і збірник статтей присвячений справі періодизації і історичної термінології Східньо-Европейської Історії. Всі ці проєкти зможуть бути зреалізовані лише за активною допомогою української громади.

Оправлені річники „Українського Історика"

Уже можна набути оправлені річники „Українського Історика". Цілість за роки 1965 - 1972 коштує 118 дол. Уважаємо, що українськ і громадські установи (напр. відділи УККА і КУК) могли б уфундувати журнал для місцевих бібліотек, а заможніші любителі української історії можуть придбати комплект „Українського Історика" для своєї колекції. Замовлення проситься надсилати до Адміністрації „Українського Історика".

Добродійний концерт на Ювілейний Фонд „У. І."

15-го червня відбувся в Денвері концерт талановитої молодої піяністки п-ни Христини Кузьмич, стипендіянтки однієї з найвизначніших музичних шкіл в ЗСА при Стейтовому університеті в Блумінґтоні, Інд. Дохід з цього успішного концерту призначено на р о з б у дову „Українського І с т о р и к а". Вступне слово виголосив доцент Лев Биковський, секретар Відділу УІТ в Денвері. Радіємо, що українська студентська молодь розуміє вагу української історичної науки. Панні Христині Кузьмич складаємо щиру подяку і бажаємо дальших успіхів.

Архів УІТ

В архіві УІТ збираються матеріяли про членів Т-ва, а також про діяльність і твори Михайла Грушевського та Івана Крипякевича. В останньому часі додано ще секцію, в якій зберігаються матеріяли про життя української громади в ЗСА і інших поселеннях українців (спогади, видання, автобіографії, ілюстрації, тощо). Беручи до уваги, що завдяки співпраці УІТ з Центром Етнічних дослідів при Кентському університеті п і д г о товляється фундаментальна історія українців в Америці, побажано, щоб громадяни, які були активні в організації українського життя в Америці, надсилали свої спогади, а також видання про життя українських громад в ЗСА.

До Українських Видавництв

Починаючи від 1972 р. на сторінках „Українського Історика" реєструється усі надіслані видання з українською проблематикою. Частина з них рецензується на сторінках журналу. Дуже важливо, щоб усі українські видавництва надсилали до Редакції „Українського Історика" свої публікації. Усі видання просимо надсилати на адресу: The Ukrainian Historian, P.O. Box 312, Kent, Ohio 44240.

Президент Альєнде створив новий кабінет з участю військовиків

Сантіяґо, Чіле. — У середу, 8-го серпня, цілий кабінет марксистського президента Чіле Сальвадора Альєнде зрезиґнував, а на його місце покликано новий кабінет, в якому теж беруть участь головнокомандувачі армії, фльоти та повітряних збройних сил. Президент Альєнде старається таким способом покласти кінець політичній кризі, яка вже довший час існує в цій південноамериканській країні.

Президент Альєнде, який спочатку не хотів включувати до уряду представників збройних сил, був змушений погодитися на участь головнокомандувачів у його кабінеті під натиском із сторони різних антимарксистських груп. Антимарксистська опозиція твердила, що в Чіле вдасться повернути порядок тільки за допомогою збройних сил. Щоб змусити Альєнде надати більше впливів військовикам, протягом останніх кількох тижнів опозиція розгорнула широко зaплянoвану акцію проти марксистського уряду Чіле. Наприклад, 26-го липня ц.р. розпочався страйк власників вантажних автомашин, які відмовилися перевозити будь-які продукти, як протест проти соціялістичної політики уряду. До страйкуючих власників вантажних авт згодом приєдналися таксівкарі та автобусні робітники. Таким чином, страйк охопив майже всі засоби транспортації. В той самий час, провідники опозиційних партій почали вимагати від президента Альєнде, щоб він покликав до уряду представників збройних сил. Різні професійні організації, спілки власників крамниць, лікарів, адвокатів, банкових працівників, журналістів тощо, загрозили, що підуть на страйк, якщо президент Альєнде не переведе змін в уряді. Вони заявляли, що тільки за допомогою збройних сил вдасться припинити хвилю атентатів і саботажів, які поширилися по країні. Під натиском антимарксистської опозиції, Альєнде погодився на створення нового кабінету, в якому будуть представлені збройні сили. Новий кабінет заприсяжено в четвер, 9-го серпня.

15-річчя Української Радіогодини М. Заяця в Чикаґо

Українська громада в ЧикаҐо під цю пору має, мабуть, найбільше українських радіових передач в ЗСА, 10 радіових передач, які кожного тижня, крім неділі і вівтірка, передають українське слово та пісню численним слухачам Чикаґо і околиці. Більшість з них мають також бизнесові оголошення, які служать їм за фінансову підтримку. Деякі з'них, зокрема церковні, спираються на пожертвах громадян та організацій.

Кожна з них має свій окремий, оригінальний підхід до слухачів і своєю працею причиняються до активности громадянства, його поінформованости з різних ділянок життя української громади, її організацій світських та церковних. Більшість з них, передаючи українську пісню і музику в найкращих її зразках, зуміли приєднати собі навіть широку чужинецьку публіку — слухачів в ЧикаҐській Метрополії.

Одна із таких українських радіопередач в Чикаґо служить українській громаді вже 15 років. Цей довгий протяг часу — підкреслює — поважний вклад праці, енергії, упертости та матеріяльних засобів однієї людини, яка не вагалася взяти на себе цей тягар і вести послідовно цю роботу протягом півтора десятка років.

Кожної п'ятниці увечері, о год. 8.30, зі стації WSBC на хвилях 1240 AW Чикаґо — дзвенить українська пісня — народна з різних частин України та українських композиторів у найкращих зразках, що їх старанно підбирає керівник програми і заповідач в одній особі — Микола Заяць, член УНСоюзу. З українською піснею і музикою черґуються актуальні вісті з українських і світових подій, відзначення національних свят та коротші і довші доповіді на українські загальні теми. Очевидно в програму мусять входити також бизнесові оголошення, на яких утримується ця програма, але вони, (за дозволом спонзорів), короткі і ядерні. Цю прикмету коротких оголошень слід підкреслити в добро цієї програми, якої зразком у цьому відношенню можливо є американські програми.

Безперервне існування цієї програми переконує нас, що вона спирається на відповідних фінансових згл. спонзорських основах. У 15-річчя існування програми бажаємо її керівникові, М. Заяцеві, дальших успіхів і витривалости служити українській громаді своєю працею.

в. н.

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що в п'ятницю, 10-го серпня 1973 р. на 73-ому році упокоївся в Бозі

бл. п. ІВАН КУЗЬМЕНКО

Покійний народився 25-го жовтня 1900 року на Київщині, був учасником Визвольних Змагань у 1917-18 р.р.

ПАНАХИДА в понеділок, 13-го серпня ц.р., у 8-ій год. вечора у похоронному заведенні Murianka Funeral Home, 5316 Rising Sun Avenue у Філядельфії.

ПОХОРОН відбудеться у вівторок, 14-го серпня з православної церкви св. Володимира у Філядельфії на Український Православний Цвинтар у Бавнд Бруку, Н.Дж.

У глибокому смутку:

Дружина — МАРІЯ
і доньки НАДЯ і ТОНЯ
та ближча і дальша родина в Україні.

Гартфорд у 40-річчя голодової облоги

Гартфорд, Конн. (д-р О. Т.) — В 40-річчя штучно створеного голоду в Україні в 1932 - 1933 рр. Відділ УККА заплянував згідно з обіжником Екзекутиви УККА широку акцію на терені міста Гартфорду, як і на терені стейту Коннектикат. Управа Відділу УККА звернулася до губернатора стейту, Т. Мескілла, як також і до мейора міста Гартфорду прийняти делеґацію Відділу УККА в справі проголошення 40-річчя голодової облоги України у неділю 20 травня ц. р. Днем жалоби та молитви за жертви того в історії людства нечуваного злочину, що поповнила Москва супроти українського народу. Вище згадані достойники згодилися та обіцяли прийняти делеґацію тоді, коли будуть виготовлені відповідні проклямації. Окремим листом Управа звернулася до стейтового сенатора, Л. Де Нардіса — щирого прихильника українського народу, поробити в сій справі певні заходи в сенаті стейту Коннектикат.

Сен. Л. Де Нардіс за допомогою сен. Пованди вніс резолюцію до сенату, яку пізніше прийнято на спільній сесії Генеральної Асамблеї як резолюцію ч. 122. Управа Відділу підготовила всі матеріяли включно з летючками, як також і працю Д. Соловія, видані з нагоди 30-річчя голоду, які вислала відповідним чинникам включно з місцевою пресою.

17-го травня ц. р. голова Відділу УККА, д-р Осип Теслюк, в асисті студентів (ок): панни О. Боринюк (абсольвентки - ґрадуантки університету Індіяна), панни М. Пришляк (ґрадуантки Пенсильвенійського університету), п. А. Пришляка (студента університету Коннектикат) та п. І. Стельмаха (студента Пенсильвенійського університету) були прийняті мейором Гартфорду, Джорджом Атансоном. Мейор міста під час авдієнції прочитав делеґації проклямацію, якою проголосив неділю 20-го травня ц. р. Днем жалоби й молитви. Після офіційного акту мейор у товариській атмосфері інформувався про пляни студентів на майбутнє. Опісля він виголосив промову через радіо станції WCCC, на підставі переданих летючок і праці Д. Соловія. У промові мейор старався пояснити своїм співгромадянам трагедію спричинену большевицьким урядом супроти українського народу. Промову передано на хвилях етеру 18 травня. Така ж сама авдієнція мала відбутися в губернатора стейту, але з невиясненних причин реф. зовн. зв'язків відкликав її та попросив вислати офіційне проголошення поштою! Замість того, щоб зробити добру пропаганду, бо представники преси були б присутні та мусіли б дещо написати про 40-ліття штучно створеного голоду в Україні, все звелося до типічно української процедури. Однак найбільш успішною акцію можна вважати резолюцію ч.-122 Генеральної Асамблеї стейту Коннектикат, авторами якої були сенатори: Л. Де Нардіс і Пованда.

У неділю 20-го травня ц. р. в ранішніх годинах відправлено в церквах Служби Божі в наміренні українського народу та відслужено панахиди за душі поляглих жертв. Відтак о 2:30 год. по полудні в залі Українського Народного Дому відбулася святочна академія. Академію започатковано відспіванням американського національного гимну, а тоді голова Відділу УККА, д-р Осип Теслюк, попросив повстанням з місць вшанувати пам'ять жертв голодової облоги України. Після вступного слова вищезгаданий голова попросив особистого представника губернатора стейту комішенера Маті Коіву, уродженця Естонії, відчитати офіційне проголошення, яким проголошено неділю 20 травня 1973 р. „Днем жалоби і молитви". Опісля мґр Борис Крупа прочитав резолюцію Генеральної Асамблеї стейту Коннектикат, а Ігор Стельмах, студент Пенсильвенійського університету, прочитав проклямацію мейора Гартфорду Джорджа Атансона. Голова Відділу представив проф. д-ра Михайла Воскобійника, що виголосив промову по-англійськи. Д-р Мих. Воскобійник є професором Стейтового коледжу в Ню Бритені. Побудова, своєрідна інтерпретація фактів та нюанси подій надали промові характеру наукової розвідки. Опісля голова Відділу представив присутнім А. Ансона, естонця, голову Комітету поневолених народів, а відтак Ольга Якимів продеклямувала уривок поеми „Розвал імперії" Ф. Клена. Солістка Нюйоркської міської опери, Марта Кокольська, відспівала пісні: „Жита" А. Гнатишина та „Нехай і так" І. Соневицького при акомпаньяменті проф. О. Омельського. Проф. Іван Вовчук виголосив промову по-українськи. Промову громада сприйняла з великим ентузіязмом. Під час промови проф І. Вовчука ввійшов на залю мейор міста і д-р О. Теслюк його представив. Мейор доповідав на тему 40-ліття святкування штучно сттвореного голоду в Україні, закликаючи не тільки згадувати світлі події з історії, але не забувати й трагічних. Гаслами „воля народам" і „смерть комунізму" мейор закінчив свою промову. Тоді п-і Марта Кокольська відспівала пісні: „Молитву" та „Любіть Україну" М. Фоменка. Співом українського національного гимну „Ще не вмерла Україна" закінчено святочну академію.

Після академії запрошено гостей на перекуску; її приготовили пані з ОЖ ОЧСУ ч. 93 і 106 Відділів.

Понад 150 учасників в Спортовій Школі УСТ „Чорноморська Січ"

22-го липня ц. р., відбулося офіційне відкриття Спортової Школи, що її вже 4-ий рік веде УСТ „Чорноморська Січ" Нюарк. У цьому році до тієї відзначеної УСЦАК-м і СУАСТ-Схід, Спортової Школи прибуло рекордове число понад 150 учасників в цьому числі 20 інструкторів і опікунів з 10-ти стейтів Америки й Канади. Найчисленнішу групу — 50 — становлять юначки і юнаки з Ню Джерзі, терену діяння „Ч. Січі". Більші групи понад 10 прибули з Ню Йорку, Іллиной, Пенсильвенії і менші з Огайо, Мериленду, Мичиґену, Алябами, Міннесоти, Конектикат і Торонта, Канада.

Керівниками Школи в цьому році — ротаційно — є: О. Твардовський, д-р С. Янів і М. Стебельський. Директором технічного вишколу — Е. Чижович, член Управи „Ч. Січі", найвизначніший на терені східніх ЗСА — учитель фізичного виховання в середній школі Колумбія і останньо перший тренер футбольної репрезентації Америки. Його співробітниками в Школі є: д-р О. Стромецький, професор слов'янської літератури на університеті Гантсвілл, Алябама і футбольний тренер на цьому ж університеті, майор в резерві амер. армії М. Дахнівський з Чикаґо, кол. визначний футболіст українських дружин, В. Ткач і І. Гіль — обидва визначні футболісти „Ч. Січі". Групу відбиванкових інструкторів очолює, в пирших 2 тижнях інж. Б. Гайдучок і в 3-му тижні інж. А. Лапичак — обидва знані і визначні тренери цього спорту, які мають таких асистентів: З. Стебельську, О. Паславську, В. Потежну, Д. Сиґіду, А. Стефанівського і Л. Олесницького. Тенісовими інструкторами є визначний змагун „Ч. Січі" — кількакратний чемпіон СУАСТ - Схід — інж. Б. Кучинський і учитель фізичного виховання в середній школі Вестфілд, Н. Дж. — В. Леонів. Плавання і легку атлетику проводить Е. Чижович при співпраці усіх інструкторів. Групу опікунів в складі: пань Г. Матияш, Н. Бакун та панів Вол. Бакуна, Т. Щура ю В. Бакуна (мол.), очолює член Управи „Ч. Січ" А. Матияш.

Інтенсивні зайняття на усіх спортових площах, новому тенісовому корті, новій легко - атлетичній біжні й плавацькому басейні оселі „Верховини", почалися при чудовій погоді в понеділок о 9-ій год. ранку, які згідно з порядком дня проводяться до 8-ої год. вечора. Після цього у великій залі павільйону висвітлюються підібрані спортові фільми, двократно розваґові фільми, і ін. імпрези. Під час вишколу, власними силами учасників — появляється Спортова Стінна Газета, проводяться гутірки і відчити матеріялів з історії українського спорту.

Як і в попередніх, в цьому році активність Школи фільмується. Займається цим відомий мистець цього діла — інж. Б. Полянський.

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — ЕЛИЗАБЕТ С.К. 0 : 0.

У другій рунді гор за Чашу Райнгольда „Ч. Січ" ремісувала з сильною дружиною Елизабету — 0:0.

О. Твардовський

Що роблять бджілки в літі

Навесні, як лише трохи потепліє, молоді бджілки, котрі щойно вилупились із тісної комірки, дістають наказ більше годувати матку, щоб вона більше складала яєчок. Себто, коли лиш появляться квіти, щоб було кому збирати пергу і нектар.

Як матка знесе яєчко, воно лежить в комірці 21 днів; двадцять першого дня молода бджілка вилуплюється із своєї комірки, подібно як курятко вилуплюється із яйця, тільки що бджілка вилуплюється вже дозріла. Навіть на вигляд вона виглядає більша як стара бджола. Вона не може тратити багато часу, її життя коротке. Насамперед обчистить себе, потім обчистить своє ліжечко (комірку) це на випадок, коли матка прийде поглянути чи там можна класти нове яйце, то щоб молода бджілка не застидалась. Після зроблення порядку коло себе і коло комірки, молода бджілка втомлена і трохи мусить спочити. Після короткого спочинку вперше вона відчуває голод. Старша бджілка перший раз її годує, і показує, де брати поживу і як її споживати. Зараз потім інші бджілки дають їй роботу, наче кажучи: „ти тепер молода, в тебе є маточне молочко, ним ти маєш годувати дорослих лялечок, матку і трутнів. За 5 днів молода бджілка перестає видавати молочко, а починає видавати з себе віск. Тепер вона стає інженером, віск з себе збирає, його жує і робить шестигранні комірки. Знову недовго це робить, — 5 або 6 днів, тепер вона має допомагати іншим бджілкам чистити вулик, викидати залишки перги чи воску, чи декотрих мертвих бджілок, перебирати нектар від старших бджілок, що вже його збирають. Але ця бджілка, про котру розповідаю, надворі ще не була і не бачила ще сонця ані квітів... Вона ще навіть нездібна — далеко летіти, їй потреба зміцнити свої крильця. Тепер вона стає в ряди з іншими бджілками і сильно махає крильцями в один бік, щоб вітер з отвору вулика приходив, а з другого боку виходив. Дивно — це виглядає, коли засвітити сірник, і поставити його при вході вулика з правого боку — то полумінь иде до середини, а поставити з лівого, то полумінь виходить геть. Такий вітер робить бджілка лише три - 4 дні. А коли вже зміцнить свої крильця вилазить на двір і назадгузь підноситься вгору і так кружляє чим раз вище і вище, щоб все пізнати і запам'ятати. Бо, якби заблукалась і залетіла до чужого вулика, то там — її смерть.

Як тільки бджілка познайомиться з околицею, тоді вона вже готова летіти в поле. Перше вона летить за пергою, бо її завданням є запилювати рослини, щоб люди і зввірята мали що їсти, а мед збирають на те, щоб могти жити. Але бджілки є такі добрі, що ніколи не перестають мед збирати, хоч не знати скільки б юого мали. Кожне інше створіння наїсться і спить — не бджілка.

Кожна рослина потребує запилення, і щоб бджілка її принесла пергу, вона, як тільки пригріє сонечко, заманює її кожного ранку, розпускаючи свої листки, видає з себе пахощі. Бжілка тоді летить за цими пахощами, збирає пергу і нектар; вона ще молода, волохата то багато тієї перги натрусить квітці. І обидві задоволені; бджілка дістала пергу, квітка дістала самкову пергу з другої квітки...

Робота молодої бджілки триває не довше як 5 день, бо за той час вона, доторкнувшись до багато тисяч квітів, тратить свої волоски і змушена змінити свою роботу. Тоді вона вже не летить за пергою, тільки за нектаром, а інші бджоли у вулику роблять мед...

Бджілка не перестає збирати мед, доки в неї змога літати. На жаль крильця у літньої бджілки дуже скоро, за 4 або 5 тижнів, пом'яті і пошарпані. Тепер вона вже далеко не може летіти, в неї залишається ще одне завдання, коли — недалеко вода, то вона туди летить, приносить воду, дає іншим бджілкам, котрі її розпорошують по стінках вуликів, де інші бджілки крильцями роблять вітер і охолоджують вулик. Як вже зовсім бджілка не годна летіти, — вона не хоче вмирати у вулику, виходить тоді надвір і летить якнайдалі може. Там вилізе на найвищу травку і глядить на синє небо. Недаром наші люди назвали її Божою мушкою.

Мирон Сурмач

6976. ТАРЗАН ВБИВАЄ Б УИВОЛА.

Настав „момент правди", як це називають на аренах, де борються з биками! Тарзан встромляє ніж поміж лопатки — аж по самий держак!

Тварина пробігає ще кілька стіп — тоді опускається навколішки... мертва — мов камінь!